

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság**

közbenső ítélete

Az ügy száma: Pfv.I.20.024/2023/8.

A tanács tagjai: Nyíróné dr. Kiss Ildikó a tanács elnöke

Dr. Mocsár Attila Zsolt előadó bíró

Dr. Magosi Szilvia bíró

Dr. Parlagi Mátyás bíró

Dr. Szabó Klára bíró

A felperes: felperes (cím)

A felperes képviselője:

Dr. Halmos Ügyvédi Iroda (cím1,

ügyintéző: dr. Halmos Tamás ügyvéd)

Az alperesek: alperes1 (cím2) I. rendű,

alperes2 (cím3) II. rendű,

alperes3 (cím4) III. rendű,

alperes4 (cím2) IV. rendű

Az alperesek képviselői:

Dr. Szőke Mihály Ügyvédi Iroda (cím5, ügyintéző:

dr. Szőke Mihály ügyvéd) az I., II. és IV. rendű alperesek képviselőjében,

Dr. Serfőző Andrea ügyvéd (cím6)

a III. rendű alperes képviselőjében

A per tárgya: élettársi vagyonszösségen alapuló tulajdoni igény érvényesítése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó felek:

az I., II. és IV. rendű alperesek

A másodfokú bíróság és a jogerős határozat száma:

Debreceni Ítéltábla Pf.IV.20.270/2022/5.

Az elsőfokú bíróság és határozatának száma:

Nyíregyházi Törvényszék 12.P.20.355/2021/80.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős közbenső ítélet hatályában fenntartja.

Kötelezi az I., II. és IV. rendű alpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg a felperes részére 100.000 (százezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A közbenső ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] Néhai J T volt házastársa a IV. rendű alperes, életközösségük 1986. június 21-től 2011. október 15-ig állt fenn. Házasságukból született az I. rendű és a II. rendű alperes. A IV. rendű alperes és néhai J T 2011. november 21-én megállapodott a házastársi közös vagyonuk megosztásáról. Házasságukat a bíróság 2019. március 14-én jogerőre emelkedett ítéletével bontotta fel. Néhai J T 2010 novemberétől szorosabbá váló kapcsolatot alakított ki a felperessel, 2011. október 16-tól folyamatosan közös háztartásban, érzelmi és gazdasági közösségben éltek. 2012. január 29-én született meg gyermekük, a III. rendű alperes. Néhai J T vezette a különböző gazdasági tevékenységet ellátó vállalkozásait. A felperes 2019. március 22-én kötött házasságot néhai J Tsal, aki halál esetére szóló ajándékozási szerződés mint végintézkedés hátrahagyásával 2019. március 25-én elhunyt.

A felperes keresete, az I., II., IV. rendű alperesek védekezése

[2] A felperes keresetében – egyéb követelés mellett – házastársi vagyontársaság és törvényes öröklés jogcímén kérte tulajdonjogának megállapítását a néhai J T hagyatékát képező vagyon felére. Hivatkozása szerint néhai J Tsal 2010 novemberétől 2019. március 22-ig élettársi kapcsolatban élt, utána pedig 2019. március 25-ig házastársak voltak. A házasságot megelőző életközösség a házassági életközösséggel egységbe olvad, ezért a házassági vagyonjog hatásait az életközösség tényleges kezdetének időpontjától kell figyelembe venni.

[3] Az I., II., IV. rendű alperesek érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Vitatták a felperes által állított élettársi kapcsolat fennállását egyebek mellett azért, mert a felperes és néhai J T között nem állt fenn gazdasági közösség. Nem volt közös gazdasági tevékenységük, nem voltak közös gazdasági céljaik, a felperes a néhai J T által működtetett gazdasági társaságok tevékenységében nem vett részt. Néhai J T halál esetére szóló ajándékozási szerződéseket kötött, vagyonának jelentős részéről tételesen rendelkezett, a felperest is juttatásban részesítette. A felperes tudott az ajándékozási szerződésekről, az azokban foglaltakat nem kifogásolta, nem hivatkozott arra, hogy azok olyan vagyonelemeket is érintenek, melyek fele részben őt illetik.

[4] A III. rendű alperes a kereset teljesítését nem ellenezte.

Az első- és a másodfokú ítélet

[5] Az elsőfokú bíróság kijavított közbenső ítéletével megállapította, hogy a felperes és néhai J T között az élettársi kapcsolat 2011. október 15-től 2019. március 22-ig fennállt. Az I., II., IV. rendű alperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság közbenső ítéletével az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét részben megváltoztatta, az élettársi kapcsolat időtartamát 2011. október 16-tól 2019. március 21-ig állapította meg, egyebekben az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét helybenhagyta.

[6] Az élettársi kapcsolat kötelmi jogviszonynak minősül, az érintettek szerződésüket nem helyezték a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény hatálya alá, ezért arra a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) szerződéskötés kori rendelkezései az irányadóak. A Ptk. 685/A. §-a értelmében élettársi kapcsolat áll fenn két olyan házasságkötés vagy bejegyzett élettársi kapcsolat létesítése nélkül közös háztartásban, érzelmi és gazdasági közösségben (életközösségben) együtt élő személy között, akik közül egyiknek sem áll fenn mással házassági életközössége, bejegyzett élettársi közössége vagy élettársi kapcsolata, és akik nem állnak egymással egyenesági rokonságban vagy testvéri, féltestvéri kapcsolatban. A IV. rendű alperes és néhai J T házassági életközössége 2011. október 15-ig tartott, ebből következően feltételei fennállása esetén 2011. október 16-tól lehetett megállapítani az élettársi kapcsolatot. A felperes és néhai J T egymással kötött házassága és életközössége kizárta az élettársi kapcsolat megvalósulását házasságkötésük napjától, ezért az csak 2019. március 21-ig állhatott fenn.

[7] Néhai J T a IV. rendű alperessel fennállt házassági életközösségének megszűnése után közös háztartásban, érzelmi és gazdasági közösségben élt a felperessel. Az élettársak gazdasági közössége a mindennapi együttműködésen túlmutató, vagyonszaporulatban vagy vagyonvesztésben megnyilvánuló gazdasági tevékenységet jelent. Az élettársak gazdasági közössége azonban nem jelent közös gazdasági tevékenységet is, nem feltétele, hogy mindkét fél részt vegyen a megélhetésüket biztosító gazdasági társaság tevékenységében, annak mindketten tulajdonosai, vezetői legyenek, hogy a társaság gazdasági döntéseiben a másik fél is részt vállaljon. A felperes nem volt vezető tisztségviselő, nem volt képviselő, nem irányította a gazdasági társaságokat, ugyanakkor néhai J T és az ő belső viszonyában együttműködtek, egyfajta együtt gondolkodás volt megállapítható: néhai J T kiállításokra, megbeszélésekre magával vitte a felperest, kapcsolatuk elejétől több olyan projektet szervezett, olyan társaságot alapított, amelyben számított a felperes tájékozottsága vagy érdeklődése, aki megfelelő szaktudással is rendelkezett.

[8] A bírói gyakorlat hallgatólagos akarategységet kíván meg az élettársaktól a gazdasági tevékenységet illetően. Nem várja el, hogy napról napra megfogalmazzák közös gazdasági céljaikat, az szükséges, hogy együttműködésük túlmutasson a közös háztartás fenntartásán, a mindennapi közös életvitel költségei viselésén túlmutatóan rendelkezzenek a megszerzett jövedelemmel, megtakarítással. Ugyancsak nem lehetett elvárás a felperes és néhai J T kapcsolatában annak ismerete a felperes részéről, hogy néhai J T milyen jogcímen, milyen kifizetőtől, milyen rendszeres és nem rendszeres jövedelemmel rendelkezett; melyik társaságnak vagy magánszemélynek milyen forrást biztosított; az általa irányított gazdasági társaságok között milyen nagyságrendű és milyen jellegű pénzmozgások történtek. Az a körülmény, hogy a gazdasági társaságokat kizárólag néhai J T irányította, nem befolyásolta a felperessel való belső jogviszonyát.

[9] A gazdasági közösség tényét alátámasztja, hogy néhai J T a halála előtt fél évvel rendezni akarta a felperessel fennálló vagyoni viszonyát, és a házasságkötéssel kívánta megteremteni életközösségük kezdetétől a házassági vagyoni jogi szabályok alkalmazásának lehetőségét. Házasságkötés hiányában lett volna jelentősége a szerzési arány körében néhai J T és a felperes eltérő anyagi szerepvállalásának.

[10] A felperes és néhai J T együttműködése túlmutatott a közös háztartás vezetésén, gyermekük nevelésén, és ha nem is közösen végeztek gazdasági tevékenységet, de együttműködésük széleskörű volt. Akarategységük a vagyon hasznosítására, gyarapítására, a vállalkozások működtetésére, fejlesztésére terjedt ki, ebben a felperesnek is tevőleges szerepe volt. Nem merült fel olyan adat sem, ami néhai J T családjától elkülönülő gazdasági tevékenységére utalt, vagy arra, hogy a felek kapcsolata csupán a közös gyermek eltartására szorítkozott. Fennállt ezért közöttük az élettársi kapcsolat megállapításához szükséges gazdasági közösség feltétele is.

[11] Az elsőfokú bíróság nem adta indokát annak, hogy miért nem tett eleget az alperesek felpereshez intézett, a gazdasági társaságok működtetésére vonatkozó kérdések feltevésére irányuló indítványának. Az indítvány nem teljesítésével azonban nem vétett lényeges eljárási hibát, mert a gazdasági közösség fennállása megállapításának nem feltétele a felperes részéről annak ismerete, hogy néhai J T milyen jogcímen, milyen kifizetőtől, milyen rendszeres és nem rendszeres jövedelemmel rendelkezett, melyik társaságnak, magánszemélynek milyen forrást biztosított, a gazdasági társaságok között milyen nagyságrendű, milyen jogcímű pénzmozgások történtek. Nem támasztja alá a gazdasági közösség hiányát a társaságoknak nyújtott tagi kölcsönök konstrukciójának részletes ismerete vagy annak hiánya, ezért annak tisztázása sem volt szükséges. Az alperesek szükségtelenül igényelték olyan gazdasági célkitűzés, együttműködés nevesítését, amely közös gazdasági tevékenységet és nem az élettársak gazdasági közösségét feltételezi.

[12] Az életközösség tényén és időpontján, a jogalap eldöntésén túlmutat annak megítélése, hogy néhai J T milyen módon rendelkezett a perbeli vagyontárgyakról, így néhai J T feljegyzéseit tartalmazó füzetet nem kellett az iratokhoz csatolni. Az esetleges önálló szerzési szándék egy-egy vagyontárgy szerzéskori időpontjában vizsgálható, a vagyontárgy alvagyoni jellegét ugyanis nem az utólagos rendelkezés határozza meg. Nincs azonban akadálya annak, hogy egyes vagyontárgyak különvagyoni szerzését az alperesek bizonyítsák. A hivatkozott kúriai határozatok eltérő tényálláson alapultak, az adott ügy eldöntése során azokat nem kellett alkalmazni.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[13] A jogerős közbenső ítélet ellen – tartalma szerint – az elsőfokú közbenső ítéletre is kiterjedő hatályon kívül helyezése, az elsőfokú bíróság új eljárásra, új határozat hozatalára utasítása iránt – az I., II., IV. rendű alperesek terjesztettek elő felülvizsgálati kérelmet. A Ptk. 685/A. §, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 183. § (1) bekezdés, 214. § (1) bekezdés, 263. § (1) bekezdés, 265. § (1) bekezdés, 276. § (1) bekezdés, 279. § (1) bekezdését megsértését állították, valamint azt, hogy a jogerős közbenső ítélet jogkérdésben eltér a Kúria Pfv.20.987/2021/9., Pfv.20.691/2019/6., Mfv.10.234/2019/4. számú határozatától.

[14] Érvelésük szerint a jogi értelemben vett élettársi kapcsolatot el kell határolni a köznapi értelemben vett élettársi kapcsolattól. A bírói gyakorlat a gazdasági közösség fogalmának értelmezésével jelölte ki azt a jogi határt, amely a közös háztartásban élő,

egymással érzelmi kapcsolatban álló és a külvilág felé ezt ki is nyilvánító, a hétköznapi értelemben élettársaknak tekintett felek együttélését elkülöníti a jogkövetkezményekkel járó élettársi kapcsolattól. A gazdasági közösség csak akkor állapítható meg, ha a felek nem csupán esetileg egy-egy vagyontárgy megszerzésében vagy csupán az együttélés mindennapi kiadásai tekintetében működnek együtt, hanem a gazdasági tevékenységüket meghatározó célkitűzéseik az életközösség egész időtartama alatt közösek, ennek eléréséhez pedig teljes körű együttműködést tanúsítanak, a jövedelmeiket közös céljaik érdekében együttesen használják fel. A közös cél fogalmát megszorítóan kell értelmezni, annak gazdasági tevékenységre és a közös vagyon megszerzésére kell irányulnia, azaz a gazdasági együttműködésnek a közös vagyon gyarapítása a célja. A gazdasági közösség tartalmánál két konjunktív fogalmi elemnek van döntő jelentősége: a felek közös célok érdekében legalább hallgatólagosan működjenek együtt, és az általuk szerzett jövedelmet közös célra, közös vagyon megszerzése érdekében használják fel. A családalapítás és gyermeknevelés gazdasági célként nem értelmezhető.

[15] A felperesnek keresete megalapozottsága érdekében bizonyítania kellene a gazdasági műveletek, a pénzmozgások időpontját, forrását, összegét, módját, célját, ennek hiányában nem állapítható meg, hogy miként élt néhai J Tsal gazdasági életközösségben. A felperes csupán általánosságokban nyilatkozott. Természetesen indokolatlan elvárás lenne a felperes felé, hogy az egyes pénzmozgásokat, annak összegét és időpontját pontosan megjelölje, azonban ahhoz, hogy a keresetének helyt adó ítélet szülessen az szükséges, hogy egy adott ügylet körülményeit és tényeit, az aktuális éven belüli időszakot és az összegeket nagyságrendileg ismerje.

[16] Tévesen jutott a másodfokú bíróság arra a következtetésére, hogy a néhai J T feljegyzéseit tartalmazó füzet csatolása nem volt szükséges, mert ha a füzet létezik, akkor alátámaszthatja a gazdasági közösség fennállását, ha az abban foglaltak fedik a valóságot. A kereset jogalapjának megállapításakor a füzet vizsgálatának eredményét is figyelembe kellett volna venni. A füzet a felperes által állított gazdasági közösség bizonyítéka, csatolásának hiányát az arra hivatkozó felperes terhére kellett volna értékelni. A felperes a gazdasági közösség alátámasztása érdekében a jogalap vizsgálata körében hivatkozott a füzetre, a bíróságoknak nem lett volna lehetősége azt olyan bizonyítéknak tekinteni, melynek a jogalap megállapítását követően lehet szerepe.

[17] A néhai J T ügyvezetésével működő T T. Kft. 120.000.000 forint összegű kölcsönt adott a P H Kft.-nek, a felperes néhai J T akaratának megfelelően megszerezte a P H Kft. üzletrészenek 50%-át, majd elővásárlási jogával élve később kizárólagos tulajdonjogot szerzett. Ezt követően pert kezdeményezett a T T Kft. javára szóló jelzálogjogot alapító szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt. Megállapítható tehát, hogy közös gazdasági célja nem volt a felperesnek és néhai J Tnak, hiszen ha lett volna ilyen cél, akkor fel sem merülhetne, hogy a közös cél alapján folyósított kölcsönt biztosító jelzálogszerződés érvényességét vitassa a felperes.

[18] Abban az esetben, ha a felperesnek valós és megalapozott tulajdoni igénye lehetne a néhai J T által szétosztott vagyonra, akkor igényét az ajándékozási szerződések aláírását megelőzően, de legkésőbb azok aláírásakor jelezte volna néhai J Tnak, hogy ne rendelkezzen olyan vagyon felől, ami bármilyen jogcímen a felperest illeti meg. Ezt nem tette meg a felperes, amiből az következik, hogy ő is néhai J T tulajdonának tekintette.

[19] Kizárja a gazdasági közösség fennállását, hogy néhai J T a házasságkötését közvetlenül megelőzően szétosztotta gyakorlatilag a teljes vagyonát. Néhai J T elajándékozta félmilliárdos vagyonát, ezt a felperes nem ellenezte, az ajándékozási szerződésekről tudott, a saját ajándékát köszönettel elfogadta. Nem mondott volna le a felperes a vagyonról, ha azt közszerzeményi jellegűnek tekintette volna. Sem közös gazdasági döntések, sem pedig közszerzeményi vagyon nem volt. Néhai J T jelentős ingatlan és készpénzvagyonról ajándékozási szerződéseket készíttetett, időben és kellő megfontolással rendelkezett mindarról, amiről rendelkezni akart. Amiről nem határozott, arra úgy tekintett, hogy azt gyermekei egymás között egyenlő arányban fogják örökölni. Ha abból bármit a felperesnek akart volna még juttatni, akkor azt meg is tette volna. A szerződések ellen a felperes nem tiltakozott, a gazdasági közösség megállapítása során ezen körülmények vizsgálata nem mellőzhető.

[20] A perben eljáró bíróságok megítélése szerint a felperesnek nem kellett részletesen nyilatkoznia a gazdasági eseményeket, azok összefüggéseit érintően. Ebből következően pedig nem lehetett megállapítani a felperes tényleges szerepét, közreműködését néhai J T vagyoni helyzetének változásában a felperessel fennállt kapcsolata időszakában. A bíróságok tévesen a meggyőződésük szerinti házastársi kapcsolati működési modellből vontak le következtetéseket arra, hogy a felperes által állított élettársi kapcsolatnak is így kellett működnie. Ítéleti bizonyossággal nem lehetett volna megállapítani a gazdasági közösség fennálltát, a gazdasági közösség tényei és eseményei részletes vizsgálatának hiányában. A bíróságok azt sem határozták meg, hogy a gazdasági közösség megállapíthatósága szempontjából milyen esemény miatt, mely időpontot kell kezdő időpontnak tekinteni és az adott időpontot milyen bizonyítékok támasztják alá. A bíróságok nem rendelték el bizonyítást a felperes által állítottak alátámasztására, nem értékelték a felperes terhére, hogy nem is ajánlott fel bizonyítást állításai alátámasztására, perbeli nyilatkozat nem hangzott el arra, hogy mi volt néhai J T szándéka. Nem állapítható meg, hogy a másodfokú bíróság mely tényekből jutott arra a következtetésére, hogy néhai J T azért akart volna a felperessel házasságot kötni, hogy a felperesre érvényesek legyenek a házassági vagyoni jogi szabályok, és így biztosítsa az ő törvényes öröklését.

[21] A Kúria azokban a határozataiban, melyektől jogkérdésben eltért a másodfokú bíróság, megjelölte, hogy az élettársi kapcsolat jogi megítélése körében melyek azok a szempontok, melyeket a bíróságoknak vizsgálniuk kell. Az adott perben különös jelentőséggel bírnak az iránymutatások közül azok, melyek a gazdasági közösség vizsgálatával, a gazdasági közösség fennállása megállapíthatóságával kapcsolatosak. A gazdasági közösség vizsgálata során indokolt az érintettek által végzett gazdasági tevékenységek, a megvalósult gazdasági események részletes vizsgálata, és azokban az érintettek szerepe.

[22] Az I., II., IV. rendű alperesek felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet is előterjesztettek.

[23] A felperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős közbenső ítélet hatályban tartására és felülvizsgálati eljárási költsége megfizetésére irányult. Hangsúlyozta, hogy felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet a felülvizsgálattal élőknek nem kellett előterjeszteniük, mivel ezen rendkívüli jogorvoslat igénybevételének lehetősége nem függhet attól, hogy a bíróság az

érdemi határozatát egy vagy két eljárási szakaszban hozza meg, azaz a bíróság a jogalapot közbenső ítélettel állapítja-e meg. Vagyonjogi ügyben a pertárgy értéke az eljárás minden szakaszában azzal az összeggel egyezik meg, amelynek megfizetésére a felperes az alpereseket kötelezni kéri. A jelen perben a felülvizsgálati kérelemben vitatott érték lényegesen meghaladja a Pp.-ben meghatározott felülvizsgálati értékhatárt.

[24] Azok a tények, melyekből következtetni lehet két ember együvé tartozására, részben gazdasági, részben családi, részben pedig akarati, érzelmi jellegűek. A gazdasági jellegű tények az életközösség legszembevetőbb külső megnyilvánulásai, ilyen a közös lakásban való együttlakás, a közös háztartás vezetése, a közös gazdálkodás, együttműködés különböző anyagi, gazdasági célok elérése érdekében. Nem eleme azonban a közös gazdálkodás megállapíthatóságának, hogy az egyik élettárs által vezetett cégek működését a másik élettárs részleteiben ismerje, ettől független az, hogy a stratégiai kérdéseket egymással megbeszéljék. Ezért nem helytálló, hogy az ellenérdekű felek részletekbe menő ismereteket kérnek rajta számon.

[25] Néhai J T a házassági bontóperében közokiratba foglaltan nyilatkozott és erősítette meg az élettársi kapcsolatuk tényét. Abból a ráutaló magatartásból, hogy a házastársak a házasságkötést megelőző élettársi együttélésük során a közösen szerzett vagyontárgyakat továbbra is közösen használják és kezelik, ellenkező megállapodás hiányában arra kell következtetni, hogy azokat a házastársi vagyontársaság részévé kívánták tenni. A házasságot megelőző együttélés vagyonjogi szempontból a házassági életközösséggel egybeolvad, ezért a házasság vagyonjogi hatásait az életközösség tényleges kezdetének időpontjától kell alkalmazni. Közte és néhai J T között vagyonjogi szerződés nem jött létre, így az életközösségük időtartama alatt a törvényes vagyonjogi rendszer állt fenn, ami az életközösségük kezdetétől hatályosult.

[26] Az I., II. IV. rendű alperesek nincsenek elzárva annak lehetőségétől, hogy egyes vagyontárgyak közös vagyonhoz tartozásának vélelmét megdöntsék, és bizonyítsák azok különvagyoni jellegét. Amikor a T T Kft. kölcsönt adott a P H Kft.-nek, akkor még nem volt tulajdonos, a kölcsön forrása néhai J T tagi kölcsöne volt, amit a T T Kft.-nek adott. A T T Kft. a kölcsönt a P H Kft.-nek lejáratí idő nélkül és biztosíték nélkül adta, miután ő 50%-ban tulajdonosa lett a P H Kft.-nek, a kölcsön feltételeit nem változtatták meg, ennek oka az volt, hogy a kölcsön forrása a néhai J Tsal fennálló vagyontársaságához tartozó pénzeszköz volt, a lejáratí idő meghatározására, valamint a jelzálogjog alapítására néhai J T halálát követően került sor, amikor az I. rendű alperes lett a T T Kft. ügyvezetője.

[27] Néha J T házassági életközössége a IV. rendű alperessel 2011. október 15-én megszűnt. Ezen időpontot követően vele élt életközösségben. Figyelemmel a néhai J T életét fenyegető betegségére, illetve arra, hogy ekkor még házasságot nem köthettek, nem volt más lehetőség a vagyonjogi rendelkezések körében, mint az ajándékozási szerződések elkészítése. A szerződések létrejöttének ténye azonban nem cáfolja az életközösségük fennállását.

[28] A felülvizsgálati kérelemben hivatkozott kúria eseti döntések tényállása eltér a perbelitől, ezért nem alkalmazhatók.

A Kúria döntése és jogi indokai

[29] Előre bocsátja a Kúria, hogy a Pp. 408. § (1) bekezdésében foglaltak értelmében az olyan vagyoni jogi perben nincsen helye felülvizsgálatnak, amelyben a felülvizsgálati kérelemben vitatott érték az ötmillió forintot nem haladja meg. A perbeli esetben a felülvizsgálati kérelemben vitatott érték többszörösen meghaladja az idézett jogszabályi rendelkezés szerinti értékhatárt, ebből következően a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő alpereseknek nem kellett felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet is előterjeszteniük. Jogszabályi rendelkezés nem zárta ki az adott esetben a jogerős közbenső ítélet felülvizsgálatának lehetőségét, azaz a felülvizsgálat engedélyezése nélkül is fennállt a jogerős határozat felülvizsgálatának lehetősége.

[30] Az így elbírált felülvizsgálati kérelem nem megalapozott.

[31] A Pp. 406. § (1) bekezdésében és a 424. § (1) bekezdésében foglaltak együttes értelmezéséből következően az eredményes felülvizsgálatot anyagi jogi vagy eljárásjogi jogszabálysértés egyaránt megalapozhatja; utóbbi azonban csak akkor, ha annak az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatása volt.

[32] Az I., II., IV. rendű alperesek felülvizsgálati kérelmükben a tényállás megállapítására, a bizonyításra vonatkozó szabályok nem megfelelő alkalmazását, a bizonyítékok téves értékelését (ennek körében egyes bizonyítékok értékelésének hiányát), a bizonyítás eredményének nem megfelelő mérlegelését állították. Érvelésük szerint a kereset elbírálása során a felperes és néhai J T közötti gazdasági közösség fennállására vagy hiányára vonatkozó döntést csak további bizonyítási eljárás lefolytatása után, a gazdasági események részletes vizsgálata eredményeként lehet meghozni.

[33] A Pp. 279. § (1) bekezdésében foglaltak értelmében a bíróság a perben jelentős tényeket a felek tényállításainak és perben tanúsított magatartásának, valamint a per tárgyalása során megismert bizonyítékoknak és egyéb peradatoknak az egybevetése egyenként és összességében történő értékelése alapján a meggyőződése szerint állapítja meg. A Pp. 279. § (1) bekezdésének megsértésére alapított felülvizsgálati érvelés a felülvizsgálati eljárás rendkívüli jogorvoslati jellegéből fakadóan nem vizsgálható, azaz a bíróság mérlegelési körébe tartozó tényállás és a bizonyítékok újabb egybevetésére és értékelésére a felülvizsgálati eljárásban már nincs lehetőség. A Kúria csak azt vizsgálja, hogy az eljárás bíróságok a mérlegelés körébe vont adatok, bizonyítékok megállapítása és azok egybevetése során nem jutottak-e nyilvánvalóan helytelen és okszerűtlen következtetésre. A bizonyítékok nyilvánvalóan okszerűtlen mérlegelésének hiányában a bizonyítékok ismételt egybevetésére (ún. felülmérlegelésére) a felülvizsgálati eljárásban nincs lehetőség. Csak az minősíthető nyilvánvalóan okszerűtlen következtetésnek, ha a bizonyítékokból csak egyfajta, a felülvizsgálattal támadott ítélettől eltérő következtetésre lehet jutni. Az adott esetben mindezek azonban nem állapíthatók meg.

[34] A másodfokú bíróság helyesen indult ki abból, hogy az élettársi kapcsolat általános polgári jogi jogintézménynek: kötelmi jogi szerződésnek minősül, amely – a Ptk. 685/A. § értelmező rendelkezése szerinti fogalmi elemek meglétében – az életközösség létrejöttének

tényével jön létre és az életközösség megszűnésének tényével ér véget. Az élettársi kapcsolat fogalma magában foglalja az érintettek közös lakásban való együttélését, a közös háztartás fenntartását, az érintettek közötti érzelmi és gazdasági közösség fennállását, valamint azt is, hogy harmadik személyekkel szemben az összetartozásukat minden vonatkozásban vállalják. A felsorolt tényállási elemek együttes megvalósulása esetén az életközösség fennállását meg kell állapítani. Az élettársi kapcsolat törvényi elemeinek meglétét, illetve hiányát az érintettek körülményeire, valamint az eset egyedi sajátosságaira tekintettel kell vizsgálni és értékelni. Vagyoni jogi szempontból az életközösség legfontosabb eleme a gazdasági kapcsolat, az együttesen kitűzött célok érdekében a vagyoni együttműködés, vagyoni érdekközösség, akarategység.

[35] A másodfokú bíróság megalapozottan jutott arra a következtetésére, hogy a felperes és néhai J T között 2011. október 16-tól 2019. március 21-ig fennállt az élettársi kapcsolat. Ezt a ténymegállapítást nem rontja le az a minden tekintetben nem kellően alátámasztott megállapítása, hogy néhai J T a házasságkötéssel kívánta megteremteni a házassági vagyoni jogi szabályok alkalmazásának lehetőségét az élettársi kapcsolat kezdetétől.

[36] A Kúria a Pfv.II.21.570/2017/9. számú határozatában arra a következtetésre jutott, hogy az élettársi kapcsolat fennállása megállapítható akkor is, ha az életközösség alatt folytatott gazdasági tevékenységből származó bevételt a felek nem osztják meg, hanem azt az egyik fél – a másik beleegyezésével – kizárólagosan kezeli. A perbeli esetben ennél szorosabb együttműködés valósult meg a felperes és néhai J T között. M E tanú például tanúvallomásában elmondta, hogy néhai J T jövedelme egy részét készpénzben az otthonában tartotta, melyhez a vele közös háztartásban élő felperesnek hozzáférése volt, és abból a pénzből tudott gazdálkodni (62. sorszámú jegyzőkönyv 14. oldal).

[37] Az élettársi kapcsolat létrejötte és fennállása tényének megállapításához az érintettek közötti gazdasági közösség létrejötte szükséges, amelyhez a közös célok érdekében történő legalább hallgatólagos együttműködésnek és az érintettek jövedelmének a közös célokra, közös vagyonszerzésre való felhasználásának a bizonyítottsága szükséges. A perbeli esetben mindezt a másodfokú bíróság okszerűen állapította meg, hiszen az élettársak gazdasági közössége nem jelent egyben közös gazdasági tevékenységet is, megállapításának nem feltétele, hogy mindkét fél részt vegyen a megélhetésüket biztosító gazdasági társaság tevékenységében. A Kúria a Pfv.II.20.173/2017/5. számú közbenső ítéletében megállapította, hogy az érzékenységen alapuló gazdasági kapcsolat feltételezi az együttélő felek közötti kölcsönös bizalom meglétét, és annak ellenére megállapította az élettársi kapcsolat fennállását, hogy az egyik félnek nem volt tudomása a másik fél valós jövedelméről, befektetéseiről, és a másik fél gazdasági társaságának működésével kapcsolatos döntések meghozatalában sem vett részt. A Kúria további megállapítása szerint az élettársi kapcsolatban a közös vagyonszerzési célzat meglétének, a gazdasági közösség fennállásának nem elengedhetetlen eleme, hogy az élettársak egymás jövedelmének forrásairól, mértékéről és ennek mikénti felhasználásáról teljes körű ismeretekkel rendelkezzenek, továbbá valamennyi jövedelmük hova fordításáról közösen döntsenek. A gazdasági kapcsolatban az egyik élettárs által működtetett gazdasági társasággal kapcsolatos döntések meghozatalában a másik élettárs közreműködése sem alapkövetelmény, hanem a gazdasági közösséggel szemben támasztott és el nem várható többletkövetelmény. Az idézett kúriai határozatban megállapított gazdasági közösségnél azonban sokkal szorosabb gazdasági együttműködés valósult meg a felperes és néhai J T között, amiből következően pedig alappal juthatott arra a következtetésre a másodfokú bíróság, hogy a felperes és néhai J T élettársak voltak.

[38] Ezt a tényt alátámasztja a felperes és néhai J T sajátos élethelyzete, egyéni körülményeik, továbbá néhai J Tnak a IV. rendű alperessel kötött házassága felbontása iránti keresetében foglaltak, melyben jogi képviselővel eljárva – továbbiak mellett – azért kérte házasságának felbontását, mert időközben élettársi kapcsolatot létesített, mely kapcsolatból gyermeke született. Azaz néhai J T is egyértelműen élettársi kapcsolatnak tekintette, annak minősítette kapcsolatát a felperessel és azt kifejezésre is juttatta. A bontóperben soron kívüli eljárás iránt is kérelmet terjesztett elő néhai J T egészségi állapotára tekintettel. Ebben a kérelmében megfogalmazta azt, hogy házasságot szeretne kötni élettársával, akitől időközben gyermeke is született, és ezt a nyilatkozatát a házassági bontóperben történt személyes meghallgatásakor is többször megerősítette.

[39] A felülvizsgálati kérelemben hivatkozott kúria határozatokban foglaltakat a jogvita eldöntése során a tényállásbeli eltérések következtében nem lehetett alkalmazni, mert az azokban megállapított tényállástól eltérően, szorosabb kapcsolat állt fenn a felperes és néhai J T között, melynek eleme volt az együttesen kitűzött célok érdekében való vagyoni együttműködés is. A felülvizsgálati érvelés elfogadása esetében nem lehetne megállapítani élettársi közösség fennállását a gazdasági kapcsolat hiányában olyan esetben, amikor az érintettek a közös célok elérése érdekében oly módon teremtik elő az anyagi eszközöket, hogy egymástól jellegében teljesen elkülönülő tevékenységet fejtenek ki, olyan tevékenységet, amelyről szakértelem és egyéb okok hiányában a másoknak nincs semmilyen ismerete, vagy ez az ismeret jelentősen korlátozott. Az eljáró bíróságok ezért nem sértettek jogszabályt, amikor nem nyilatkoztatták a felperest részletesen a néhai J T által vezetett gazdasági társaságokkal kapcsolatos gazdasági eseményekről, azok összefüggéseiről, a vagyonmozgásokról és erre nem folytattak le további bizonyítást sem.

[40] A kifejtettekből következően a jogerős közbenső ítélet a felülvizsgálati kérelemben állított jogszabályokat nem sérti, ezért azt a Kúria a Pp. 424. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

[41] A Pp. 405. § (1) bekezdése alapján alkalmazásra kerülő Pp. 83. § (5) bekezdése szerint az eredménytelen felülvizsgálati kérelmet előterjesztő I., II., IV. rendű alperesek viselik a saját felülvizsgálati költségüket és a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján kötelesek a felperes felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére, amely költség a felperes képviselőjét ellátó jogi képviselő ügyvédi munkadíjának összege, melyet a Kúria a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdés és a 4/A. § (1) bekezdésében foglaltak alapján állapított meg.

[42] A felülvizsgálati kérelmet előterjesztő alperesek indokolatlanul nyújtottak be felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet és fizettek meg 42.000 forint illetéket, ezen összeg visszatérítését igényelhetik az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 80. § (1) bekezdés *i* pontja alapján.

[43] A felülvizsgálati kérelmet előterjesztő alperesek által érvényesített igény nem osztható meg, őket a felülvizsgálati eljárási illeték megfizetése egyetemlegesen terheli, azaz 70.000 forint felülvizsgálati eljárási illetéket kellett volna megfizetniük, ezzel szemben 210.000 forint illetéket fizettek meg. A többletként megfizetett 140.000 forint illeték visszatérítését igényelhetik az Itv. 80. § (1) bekezdés *i*) pontjában foglaltak alapján.

[44] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 405. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó 376. § (1) bekezdése szerint tárgyaláson kívül bírálta el.

[45] A közbenső ítélet elleni felülvizsgálatot a Pp. 407. § (1) bekezdés *d*) pontja zárja ki.

Budapest, 2023. november 28.

Nyíróné dr. Kiss Ildikó s.k. a tanács elnöke, dr. Mocsár Attila Zsolt s.k. előadó bíró, dr. Magosi Szilvia s.k. bíró, dr. Parlagi Mátyás s.k. bíró, dr. Szabó Klára s.k. bíró